

## Jesaja 2

- 1 Het woord dat Jesaja, de zoon van Amoz, gezien heeft over Juda en Jeruzalem.
- 2 Het zal in het laatste der dagen geschieden dat de berg van het huis van de HEERE vast zal staan als de hoogste van de bergen, en dat hij verheven zal worden boven de heuvels, en dat alle heidenvolken ernaartoe zullen stromen.
- 3 Vele volken zullen gaan en zeggen: Kom, laten wij opgaan naar de berg van de HEERE, naar het huis van de God van Jakob; dan zal Hij ons onderwijzen aangaande Zijn wegen, en zullen wij Zijn paden bewandelen. Want uit Sion zal de wet uitgaan, en het woord van de HEERE uit Jeruzalem.
- 4 Hij zal oordelen tussen de heidenvolken en veel volken vonnissen. En zij zullen hun zwaarden omsmeden tot ploegscharen en hun speren tot snoeimessen. Geen volk zal tegen een ander volk het zwaard opheffen. Oorlog voeren zullen zij niet meer leren.
- 5 Huis van Jakob, kom, laten wij wandelen in het licht van de HEERE.
- 6 Maar U hebt Uw volk verlaten, het huis van Jakob, want zij zijn vol goddeloosheid uit het Oosten, en zij duiden wolken, net als de Filistijnen, en met buitenlanders slaan zij de handen ineen.
- 7 Hun land is vol zilver en goud, en er komt geen einde aan hun schatten. Hun land is vol paarden, en er komt geen einde aan hun wagens.
- 8 Hun land is vol afgoden; voor het werk van hun handen buigen zij zich neer, voor wat hun vingers gemaakt hebben.
- 9 Zo bukt zich de gewone man en vernedert zich de man van aanzien. Vergeef het hun niet!
- 10 Ga de rotskloof in, verberg u in het stof uit angst voor de HEERE en vanwege de glorie van Zijn majesteit.
- 11 De hoogmoedige ogen van de mensen zullen neergeslagen worden, en de trots van de mannen zal neergebogen worden. Alleen de HEERE zal op die dag hoogverheven zijn.
- 12 Want de dag van de HEERE van de legermachten zal zijn tegen al wie hoogmoedig en trots is, tegen al wie zich verheft, opdat hij vernederd zal worden;
- 13 tegen alle ceders van de Libanon, hoog en verheven, en tegen alle eiken van Basan,
- 14 tegen al de hoge bergen en tegen al de verheven heuvels,
- 15 tegen elke hoge toren en tegen elke vestingmuur,
- 16 tegen alle schepen van Tarsis en tegen alle koopvaardischepen met kostbare lading.
- 17 De hoogmoed van de mensen zal vernederd worden en de trots van de mannen zal neergebogen worden. Alleen de HEERE zal op die dag hoogverheven zijn.
- 18 En de afgoden – ze vergaan volkomen.
- 19 Dan zullen zij de grotten van de rotsen binnengaan en de holen in de grond, uit angst voor de HEERE en vanwege de glorie van Zijn majesteit, als Hij opstaat om de aarde te verschrikken.
- 20 Op die dag zal de mens zijn zilveren afgoden en zijn gouden afgoden, die hij voor zichzelf gemaakt had om zich daarvoor neer te buigen, voor de ratten en de vleermuizen werpen.
- 21 Dan zullen zij de spleten in de rotsen binnengaan en de kloven in de rotsen, uit angst voor de HEERE, en vanwege de glorie van Zijn majesteit, als Hij opstaat om de aarde te verschrikken.
- 22 Zie voor uzelf dan af van de mens – in zijn neus heeft hij slechts adem – want als wat is hij eigenlijk te beschouwen?

---

### God openbaart Zich in beeld en woord.

Het tweede hoofdstuk van Jesaja wordt op vergelijkbare manier geopend als Jesaja 1. Maar er is een verschil. In Jesaja 1 wordt gesproken van *een visioen dat gezien wordt* en in Jesaja 2 is sprake van *het*

Woord dat gezien wordt. Jesaja 2:1 Het woord dat Jesaja, de zoon van Amoz, gezien heeft over Juda en Jeruzalem. Op deze manier is de wijze waarop God Zich openbaart aan Zijn volk via de profeet Jesaja compleet. God openbaart Zich aan de profeet in **Beeld en Woord**.

### Woord

Het zal  
in het laatste  
der dagen  
geschieden  
dat de berg van  
het huis van de HEERE  
vast zal staan als  
de hoogste van de bergen,  
en dat hij verheven  
zal worden  
boven de heuvels

### Beeld



### Israel en de volken

Over de houding van de HEERE en het volk Israel ten opzichte van de andere volken het volgende: In principe is Israel gewoon een volk tussen alle andere volken in. In de volkerenlijst – voortkomend uit de drie zonen van Noach – zien we dat Israel afstamt van Sem. De stamboom van Sem loopt bij Heber twee kanten uit: Peleg en Joktan. De naam Peleg is opmerkelijk omdat – zoals er staat – *in zijn tijd de aarde verdeeld werd*. Dat was dus de tijd van de bouw van de toren van Babel. Daarna gingen volgens de Bijbel de volken (en de talen) uiteen. De familie van Peleg wordt in Genesis 11 als stamboom uiteen gelegd en vervolgens loopt de lijn via Nahor en Terah naar Abram. Met Abram heeft God een plan. Vanaf het begin is duidelijk dat God alle mensen op aarde wil zegenen door Abram en het volk Israel wat uit hem voortkomt. Genesis 12:2,3 *Ik zal u tot een groot volk maken, u zegenen en uw naam groot maken; en u zult tot een zegen zijn. Ik zal zegenen wie u zegenen, en wie u vervloekt, zal Ik vervloeken; en in u zullen alle geslachten van de aardbodem gezegend worden.* Wanneer God Sodom en Gomorra wil vonnissen, gaat Hij vooraf naar Abram om hem hiervan op de hoogte te brengen en zijn mening te horen. De HEERE kwam eigenlijk voor iets anders – de aankondiging van de geboorte van Izaäk – maar bij het afscheid worden we ons opnieuw bewust van God's voornemen met Israel. Genesis 18:17-19 *De HEERE zei: Zal ik voor Abraham verbergen wat ik ga doen? Immers, Abraham zal zeker tot een groot en machtig volk worden, en alle volken van de aarde zullen in hem gezegend worden. Want ik heb hem uitgekozen, opdat hij aan zijn kinderen en zijn huis na hem bevel zou geven om de weg van de HEERE in acht te nemen, door gerechtigheid en recht te doen, opdat de HEERE over Abraham zal brengen wat Hij over hem gesproken heeft.* Opnieuw klinkt hier de zin die de volken als muziek in de oren zal klinken; *'en alle volken van de aarde zullen in hem gezegend worden.'* We geloven dat de HEERE dit voornemen – om de volken te zegenen via Israel – gerealiseerd heeft met de komst en het lijden en sterven en de opstanding van onze Heere Jezus Christus. Op de eerste Pinksterdag werd – met de uitstorting van de Heilige Geest – het startschot gegeven van de Evangelieverkonding aan alle volken. Goddeloze en zondige mensen konden en kunnen nog steeds gered worden door het geloof in de Heere Jezus. Tot op dat moment kwamen de volken er – op enkele uitzonderingen na – niet goed van af in de Bijbel. De buitenlandse volken worden in de Bijbel vaak gezien als afgodendienaars, en dat waren ze feitelijk ook. Ieder volk had zo zijn eigen god(en). Hoewel ze met Israel afstammen van Noach lijken de volken weinig geleerd te hebben van de Zondvloed. Na het een paar eeuwen met lede ogen aangezien te hebben, komt God met Zijn oordeel over de volken die het land Kanaän bewonen: De Amelekieten, de Ferezieten, de Amorieten enz. Genesis 15:16 *De vierde generatie zal hier terugkeren, want de maat van de*

*ongerechtigheid van de Amorieten is tot nu toe niet vol.* Vergelijk Genesis 15:18-21 Het is het volk Israel dat Gods vonnis voltrekt door de volken van Kanaan te overwinnen en voor een deel weg te jagen. Het is hun land dat Israel vervolgens in bezit krijgt. De buitenlanders – zoals Rachab, de hoer uit Jericho en de Moabitische Ruth – die het geloof van Israel overnemen – worden met respect behandeld. Het is geen toeval dat de naam van de laatste buitenlandse vrouw in de genealogie van de Heere Jezus is opgenomen. Mattheüs 1:5 *Salmon verwekte Boaz bij Rachab, Boaz verwekte Obed bij Ruth, Obed verwekte Isai*; Buitenlandse mensen die als *vreemdeling* in Israel verbleven moesten zich overigens toch aan bepaalde wetten houden, zoals de sabbat en de grote schoonmaak – geen gist – bij de Paschaviering. In zo'n geval klinken de woorden *'Of hij nu een vreemdeling is of een ingezetene van het land.'* Exodus 12:17 In Ezechiël is er de belofte voor de nieuwe aarde dat de vreemdelingen – die in de tijd van het Oude Testament in Israel woonden en het geloof van Israel aannamen – definitief worden opgenomen in het volk Israël. Ezechiël 47:22 *En het zal gebeuren dat u het als erfelijk bezit zult doen toevallen aan u en aan de vreemdelingen die in uw midden verblijven, die in uw midden kinderen verwekt hebben. Zij zullen voor u zijn als een ingezetene onder de Israëlieten. Hun zal het met u in erfelijk bezit toevallen, te midden van de stammen van Israël.* Wanneer we de andere grote profeten lezen zoals Jeremia en Ezechiël lezen merken we – hoewel de beloften van het Nieuwe Verbond uiteindelijk ook voor de gelovige niet-Joden zullen gelden – dat de focus ligt op het volk Israel. Zo beperkt het tempelvisioen van Ezechiël 40 t/m 48 zich – wat de nieuwe aarde betreft – tot het landgebied van Israel. De volken zijn niet of nauwelijks in beeld. Hoe anders is dit bij de profeet Jesaja.

**Ruth 1:16: 'Uw God is mijn God. Uw volk is mijn volk.'**



**De toestroom van de – gelovigen uit de volken – tot God reeds nu en straks op de nieuwe aarde.**

Reeds in het tweede hoofdstuk van Jesaja opent God onze ogen voor de plaats van de volken in Gods verlossingsplan. Het is nog toekomstmuziek, maar – hoewel de situatie nog op zich laat wachten – tekent de HEERE reeds hoe eenmaal de gelovigen uit de volken naar Jeruzalem zullen reizen om zich neer te buigen voor de God van Israel en Hem te eren. De tijd waarin de HEERE de vervulling van deze profetie verwacht is 'in het laatste der dagen' = Be Acharit Hajamim. *In het laatste der dagen* is een soort van technische term voor *de eindtijd*. *Eindtijd* moet in dit geval gezien worden als benaming voor de overgang van deze bedeling naar die van de nieuwe hemel en de nieuwe aarde. Het einde van het kwaad – en de dood en de zonde en alle mensen die tegen God opstonden – en het begin van het Koninkrijk van God, waarin alle gelovigen uit Israel en de volken zullen delen. In die tijd zal God zegevieren over al Zijn vijanden, wat maakt dat *de berg van de HEERE* de hoogste is van alle bergen. Fysiek zijn andere bergen mogelijk hoger – zelfs de Olijfberg is al 100 meter hoger – maar uit het verloop van de wereldgeschiedenis is naar voren gekomen dat de God van Israel de Allerhoogste God is. De verwachting wordt gewekt dat – in die tijd – de HEERE definitief zal wonen op de berg Sion en dat de gelovigen uit de volken toestromen om Hem hun geloofsbrieven aan te

bieden en eer te betonen. Jesaja 2:2 *Het zal in het laatste der dagen geschieden dat de berg van het huis van de HEERE vast zal staan als de hoogste van de bergen, en dat hij verheven zal worden boven de heuvels, en dat alle heidenvolken ernaartoe zullen stromen.*

### In het laatste der dagen = Be Acharit Hajamim

Genesis 49:1	Daarop riep Jakob zijn zonen en zei: Verzamel jullie, dan maak ik jullie bekend wat jullie <i>in later tijd</i> overkomen zal.
Numeri 24:14	Nu dan, zie, ik ga terug naar mijn volk. Kom, ik zal u raad geven, en zeggen wat dit volk <i>in later tijd</i> uw volk zal aandoen.
Deuteronomium 4:30	Wanneer u in benauwdheid zult zijn en al deze dingen u getroffen hebben, <i>in later tijd</i> , dan zult u terugkeren naar de HEERE, uw God, en Zijn stem gehoorzamen.
Deuteronomium 31:29	Want ik weet dat u na mijn dood zeker op verderfelijke wijze zult handelen, en van de weg die ik u geboden heb, zult afwijken. Dan zal dit kwaad u <i>in later tijd</i> overkomen, wanneer u doet wat slecht is in de ogen van de HEERE om Hem door het werk van uw handen tot toorn te verwekken.
Jesaja 2:2	Het zal <i>in het laatste der dagen</i> geschieden dat de berg van het huis van de HEERE vast zal staan als de hoogste van de bergen, en dat hij verheven zal worden boven de heuvels, en dat alle heidenvolken ernaartoe zullen stromen.
Jeremia 23:20	De toorn van de HEERE zal zich niet afwenden, tot Hij gedaan en tot Hij tot stand gebracht heeft de gedachten van Zijn hart. <i>In later tijd</i> zult u dat duidelijk begrijpen.
Jeremia 30:24	De brandende toorn van de HEERE zal zich niet afwenden, tot Hij gedaan en tot Hij tot stand gebracht heeft de gedachten van Zijn hart. <i>In later tijd</i> zult u dat begrijpen.
Jeremia 48:47	<i>In later tijd</i> echter, spreekt de HEERE, zal ik een omkeer brengen in de gevangenschap van Moab.
Ezechiël 38:16	U zult als een wolk optrekken tegen Mijn volk Israël om het land te bedekken. Het zal gebeuren <i>in later tijd</i> . Dan zal Ik u over Mijn land doen komen, zodat de heidenvolken Mij kennen, wanneer Ik door u, Gog, voor hun ogen geheiligd word.
Hosea 3:5	Daarna zullen de Israëlieten zich bekeren, en de HEERE, hun God, zoeken en David, hun koning. Zij zullen zich in diep ontzag tot de HEERE en Zijn goedheid wenden, <i>in later tijd</i> .
Micha 4:1	Het zal echter <i>in het laatste der dagen</i> geschieden dat de berg van het huis van de HEERE vast zal staan als de hoogste van de bergen, en dat hij verheven zal worden boven de heuvels, en dat de volken ernaartoe zullen stromen.
Daniël 2:28	Maar er is een God in de hemel Die verborgenheden openbaart. Hij heeft koning Nebukadnezar laten weten wat er <i>in later tijd</i> gebeuren zal. Uw droom en de visioenen die u voor ogen kwamen op uw bed, zijn deze:
Daniël 10:14	Ik ben gekomen om u inzicht te laten krijgen in wat uw volk <i>in later tijd</i> zal overkomen, want er is nog een visioen voor die dagen.

### De toestroom van de volken naar het huis van de HEERE in Jeruzalem

Hoewel er in geestelijke zin misschien wel iets voor te zeggen valt dat de mensen uit de volken – die Jezus als Messias aanvaarden – opgaan naar de berg van de HEERE, heeft Jeruzalem tot nu toe feitelijk nooit deze plek voor de volken gehad. Zeker, veel christenen voelen een diepe verbondenheid met het land Israel en de stad Jeruzalem, waar de Klaagmuur – als drager van het

tempelplein – verwijst naar oude tijden toen God nog in de tempel in Jeruzalem woonde. Toch is het meer een herinnering dan feitelijke ontmoeting met de HEERE, want er is geen tempel op het tempelplein. De HEERE woont daar niet op dit moment. Vermoedelijk moeten we evenals voor andere zaken – bij de Evangelieverkondiging aan alle volken en de toestroom tot Jeruzalem – denken aan *het reeds en het nog niet*. In de Bijbel is er zeker aandacht – geografisch – voor de toekomstige pelgrimstocht van de volken naar Jeruzalem, maar de gedachten gaan in dat geval naar de tijd van de nieuwe hemel en de nieuwe aarde. Dat is ook het moment waarop de HEERE de tempel op de hoge berg zal betrekken om te midden van Zijn volk Israel te wonen. Openbaring 21:10 *En hij voerde mij weg in de geest op een grote en hoge berg en liet mij de grote stad zien, het heilige Jeruzalem, dat neerdaalde uit de hemel, bij God vandaan*. Het tempelvisioen van Ezechiël 40-48 vertoont opmerkelijke overeenkomsten met het nieuwe Jeruzalem van Openbaring 21. Denk alleen al aan *de hoge berg* en de stad met *de twaalf poorten* (en twaalf fundamenten) en *de levensrivier* die vanonder de troon van God stroomt en leven schenkt. In die toekomstige situatie zullen de volken hun opwachting maken bij de poorten van Jeruzalem, de stad van God. Openbaring 21:24-27 *En de naties die zalig worden, zullen in haar licht wandelen, en de koningen van de aarde brengen hun heerlijkheid en eer erin. En haar poorten zullen overdag nooit gesloten worden, want daar zal geen nacht zijn. En zij zullen de heerlijkheid en de eer van de naties daarin brengen. Al wat onrein is, zal er niet inkomen, en ook niemand die zich bezighoudt met gruwelen en leugens, maar alleen zij die geschreven zijn in het boek des levens van het Lam*. Op de nieuwe aarde zal die toestroom van de gelovigen – die volksgewijs zullen wonen – zeker gezien worden, wanneer wij gezamenlijk optrekken naar Jeruzalem om God te eren. Tot die tijd wordt – langs de weg van de Evangelieverkondiging – ieder mens en ieder volk aangemoedigd de uitgestoken hand van God aan te nemen. Wanneer iemand dit voor ogen getekend wordt, realiseert hij zich misschien dat hij de toestroom van de volken – geestelijk en later fysiek – vaker heeft gezien op andere plaatsen in de Bijbel. Zie staatje.

### De Heere Jezus Christus vormt de toegang tot Jeruzalem



### De toestroom van de volken naar de God van Israel

**Jesaja 56:7**

Want Mijn huis zal een huis van gebed genoemd worden voor alle volken.

**Psalm 22:28-32**

Alle einden der aarde zullen eraan denken en zich tot de HEERE bekeren: alle geslachten van de heidenvolken zullen zich voor Uw aangezicht neerbuigen. Want het koningschap is van de HEERE, Hij heerst over de heidenvolken. Alle groten der aarde zullen eten en zich neerbuigen. Allen die in het stof neerdalen en hun ziel niet in het leven kunnen behouden, zullen voor Zijn aangezicht neerbukken. Het nageslacht zal Hem dienen,

en aan de Heere toegeschreven worden tot in generaties. Zij zullen komen en Zijn gerechtigheid verkondigen aan het volk dat geboren zal worden, want Hij heeft het gedaan.

**Psalm 68:30-36** Omwille van Uw tempel in Jeruzalem zullen koningen U geschenken brengen. (..) Vorstelijke gezanten zullen uit Egypte komen, Cusj zal zich haasten zijn handen naar God uit te strekken. Koninkrijken van de aarde, zing voor God; zing psalmen voor de Heere, Die rijdt door de aloude hemel der hemelen; zie, Hij laat Zijn stem klinken, een stem met macht.

**Psalm 72:11-19** De koningen van Tarsis en de kustlanden zullen schatting brengen; de koningen van Sjeba en Seba zullen schatten aanvoeren. Ja, alle koningen zullen zich voor Hem neerbuigen, alle heidenvolken zullen Hem dienen. (..) alle heidenvolken zullen Hem gelukkig prijzen. Geloofd zij de HEERE God, de God van Israël; Hij doet wonderen, Hij alleen. Geloofd zij voor eeuwig Zijn heerlijke Naam; laat heel de aarde met Zijn heerlijkheid vervuld worden. Amen, ja, amen.

**Psalm 87** Een psalm, een lied van de zonen van Korach. Zijn fundament rust op de heilige bergen. De HEERE heeft de poorten van Sion lief boven alle woningen van Jakob. Zeer heerlijke dingen worden over u gesproken, stad van God! Ik noem Rahab en Babel onder wie Mij kennen; zie, de Filistijn en de Tyriër, met de Cusjiet: die zijn daar geboren. Van Sion wordt gezegd: Man voor man is erin geboren. De Allerhoogste Zelf doet haar standhouden. De HEERE telt hen erbij, wanneer Hij de volken opschrijft, en zegt: Deze is daar geboren. De zangers evenals zij die in reien dansen, zingen: Al mijn bronnen zijn in u!

**Psalm 96:7-11** Vertel onder de heidenvolken van Zijn eer, onder alle volken van Zijn wonderen. Want de HEERE is groot en zeer te prijzen, Hij is ontzagwekkend boven alle goden. Want al de goden van de volken zijn afgoden, maar de HEERE heeft de hemel gemaakt. Majesteit en glorie zijn voor Zijn aangezicht, macht en luister in Zijn heiligdom. Geef de HEERE, geslachten van de volken, geef de HEERE eer en macht. Geef de HEERE de eer van Zijn Naam, breng offers en kom in Zijn voorhoven. Buig u neer voor de HEERE in Zijn heerlijke heiligdom; beef voor Zijn aangezicht, heel de aarde. Zeg onder de heidenvolken: De HEERE regeert; ja, vast staat de wereld, ze zal niet wankelen; Hij zal over de volken op billijke wijze rechtspreken.

**Psalm 102:19-23** Dit wordt beschreven voor de volgende generatie. Het volk dat geschapen wordt, zal de HEERE loven. Want Hij heeft uit Zijn heilige hoogte neergezien, de HEERE heeft uit de hemel op de aarde neergekeken, om het gekerm van de gevangenen te horen, om los te maken wie ten dode zijn opgeschreven, zodat men van de Naam van de HEERE zal vertellen te Sion en Zijn lof in Jeruzalem, wanneer de volken tezamen bijeen zullen komen, en de koninkrijken, om de HEERE te dienen.

**Zacharia 8:22,23** Dan zullen veel volken komen en machtige heidenvolken, om de HEERE van de legermachten in Jeruzalem te zoeken en om het aangezicht van de HEERE gunstig te stemmen. Zo zegt de HEERE van de legermachten: In die dagen zal het gebeuren dat tien mannen uit alle talen van de heidenvolken, vastgrijpen, ja, de punt van de mantel van een Joodse man zullen zij vastgrijpen, en zeggen: Wij gaan met u mee, want wij hebben gehoord dat God met u is.

**Zacharia 14:16,17** Het zal geschieden dat al de overgeblevenen van alle heidenvolken die tegen Jeruzalem zijn opgerukt, van jaar tot jaar zullen opgaan om zich neer te buigen voor de Koning, de HEERE van de legermachten, en om het Loofhuttenfeest te vieren. Het zal geschieden dat er geen regen zal vallen op hem die uit de geslachten van de aarde niet zal opgaan naar Jeruzalem om zich voor de Koning, de HEERE van de legermachten, neer te buigen.

### Het volk Israel staat ambivalent tegenover de volken

Het is zeker niet onverwacht voor de gelovigen uit Israel in de tijd van Jesaja, toch is dit geluid opmerkelijk. Juist in de tijd dat er zand in de machinerie van Israel komt – de ballingschap van het Noordrijk staat voor de deur – komt Jesaja met de boodschap dat de niet-Joden het heil van God breed zullen aanvaarden. In plaats van het nationalisme naar voren te halen – in politieke en religieuze zin – komt Jesaja juist met internationale accenten. Opmerkelijk voor een tijd waarin het volk zich juist door het buitenland – lees Assur – bedreigd voelde. Mogelijk was er vóór die tijd – bijvoorbeeld in de tijd van koning Salomo – aanleiding om te veronderstellen dat buitenlandse mogendheden onder de indruk zouden raken van de grootheid (van de God) van Israel. De koningin van Sjeba was niet voor niets de grens over gegaan om haar respect te betonen aan koning Salomo en het grote rijk Israel dat hij samen met zijn vader had opgebouwd. 1 Koningen 10 In de tijd van Jesaja veranderde de houding van buitenlandse volken. In die tijd pochten landen als Assur juist op hun goden omdat niemand tegen hen bestand leek te zijn. Hoewel wij mogelijk zouden letten op militaire discipline, de onverschrokkenheid en het tactische inzicht van de generaals, herleiden zij zelf in die tijd hun overmacht op andere landen en volken tot hun goden. Jesaja zelf zou het nog meemaken dat een koning in de lijn van David – koning Achaz – een altaar van de god van Assur opricht op het tempelplein van Jeruzalem. 2 Koningen 16:10-14 Het lijkt in die zin niet erg goed getimed van Jesaja om over de volken te beginnen die de HEERE gaan zoeken. Daar is op dat moment in de verste verte geen kijk op. Dat is volstrekt toekomstmuziek. Het is waar, niemand zal ontkennen dat er vreemdelingen in Israel woonden die zich ook in godsdienstig opzicht aanpasten aan de autochtone bevolking. Ook kennen we de namen van mensen als Rachab, Ruth en Naäman voldoende om te weten dat er mensen waren uit andere volken die – ook in religieus opzicht – volledig geassimileerd waren. Toch is het pas met de komst van de Heere Jezus dat er sprake is van een werkelijke doorbraak van het Bijbelse geloof naar alle volken. Met de dood van de Heere Jezus midden in de stad Jeruzalem – het hart van het Joodse volk – kwam aan het licht dat het Joodse volk niet beter is dan andere volken. Met het lijden en sterven en de opstanding van de Heere Jezus kwam er verzoening voor goddeloze en zondige mensen. In principe valt elk mens en elk volk daaronder. Alle mensen – die de Heere Jezus aanvaarden als Verlosser en Heer – ontvangen verzoening van hun zonden door het bloed van Christus en de Heilige Geest om een nieuw leven met God en de mensen op te bouwen. In het boek Romeinen ziet Paulus een groot volk van God voor zich waarbij de niet-Joden opgenomen zijn in het volk Israel; ieder gelovig mens is vergelijkbaar met een takje dat geënt wordt aan de stam van de olijfboom. Romeinen 11:17,18 De apostel Petrus spreekt zelfs zonder voorbehoud over het nieuwe volk van God. 1 Petrus 2:9,10 *Maar u bent een uitverkoren geslacht, een koninklijk priesterschap, een heilig volk, een volk dat God Zich tot Zijn eigendom maakte; opdat u de deugden zou verkondigen van Hem Die u uit de duisternis geroepen heeft tot Zijn wonderbaar licht, u, die voorheen geen volk was, maar nu Gods volk bent; u, die zonder ontferming was, maar nu in ontferming aangenomen bent.* Het mag duidelijk zijn dat hier van een eerste vervulling sprake is in verband met de toestroom van de gelovigen uit de volken. Toch mag duidelijk zijn dat de definitieve vervulling nog moet volgen aangezien er wel een oriëntatie is op de Heere Jezus Christus – en de Heilige Geest en de God van Israel Die door Zijn Zoon onze God en Vader is geworden – maar een fysieke toestroom van gelovigen uit de volken naar de berg van de HEERE, oftewel Jeruzalem, daar is nog geen sprake van. In geestelijke zin JA! Dankzij Christus is er werkelijk een toestroom van de (gelovigen uit) de heidenen naar de God van Israel om in de weg van Zijn Woord te wandelen, maar fysiek NEE. Er is in die zin nog geen gezamenlijk optrekken van de volken naar Jeruzalem om God te eren. Dat laatste ligt nog in de schoot van de toekomst verborgen. Feitelijk verwacht de Bijbel dit – zoals gezegd – op de nieuwe aarde. Openbaring 21:24-26 *En de naties die*

*zalig worden, zullen in haar licht wandelen, en de koningen van de aarde brengen hun heerlijkheid en eer erin. En haar poorten zullen overdag nooit gesloten worden, want daar zal geen nacht zijn. En zij zullen de heerlijkheid en de eer van de naties daarin brengen.*

### Israel en de volken



### De volken als voorbeeld voor het volk Israel

Er zal eenmaal een grote verandering plaatsgrijpen voorspelt de HEERE via Jesaja. De volken zullen optrekken naar Jeruzalem om hun geloofsbrieven te overhandigen. Jeruzalem – het centrum van Israel – zal ook het centrum worden van het geloof van de volken. Jeruzalem zal de navel van de aarde zijn. Heel de aarde – alle volken die verspreid over heel de nieuwe aarde wonen – zullen leven vanuit het hart van de wereld en dat is Jeruzalem. Jesaja 2:3 *Vele volken zullen gaan en zeggen: Kom, laten wij opgaan naar de berg van de HEERE, naar het huis van de God van Jakob; dan zal Hij ons onderwijzen aangaande Zijn wegen, en zullen wij Zijn paden bewandelen. Want uit Sion zal de wet uitgaan, en het woord van de HEERE uit Jeruzalem.* We moeten ons realiseren dat God het heil in stukjes heeft geknipt en de vervulling in fasen laat geschieden. Eerst moest Christus komen, Jezus onze Heere die voor de zonden van de hele wereld is gestorven aan het kruis van Golgotha. Na Zijn Hemelvaart zouden de mensen de hele wereld overgaan met het goede nieuws – het Evangelie – van verzoening en vernieuwing door het geloof in Christus. Als alle mensen bereikt zijn met het Evangelie komt Christus terug op de wolken van de hemel om het heilsplan van God af te ronden. Daarna komt het oordeel over de ongelovige en goddeloze wereld, terwijl de uitverkorenen met Christus naar de hemel gevoerd worden. Na het vonnis dat zich voltrekt over de ongelovigen – maar ook over de machten die hen parten speelden zoals de zonde en de dood en de duivel – laat God alle gelovigen oftewel het Nieuwe Jeruzalem, vanuit de hemel op aarde neerdalen. Over dat vonnis – maar ook over de nieuwe gezindheid van de gelovigen uit de volken die overblijven – is de profeet niet onduidelijk. De gelovigen uit de volken – die net als Israel volksgewijs zullen wonen op de nieuwe aarde – hebben hun lesje geleerd. Op de nieuwe aarde hebben we te maken met onze medemens die tegelijkertijd in geestelijke zin onze broer en zus is. De inzet is dat men geen oorlog meer wil onder geen enkele voorwaarde. Geheel conform die nieuwe situatie worden de zwaarden en ander oorlogsmaterieel omgesmeed tot ploegscharen en snoeimessen. Jesaja 2:4 *Hij zal oordelen tussen de heidenvolken en veel volken vonnissen. En zij zullen hun zwaarden omsmeden tot ploegscharen en hun speren tot snoeimessen. Geen volk zal tegen een ander volk het zwaard opheffen. Oorlog voeren zullen zij niet meer leren.* Sommige mensen hebben de neiging om het leven op de nieuwe aarde volstrekt te idealiseren en te vergeestelijken. Aan de ene kant is dit zeer begrijpelijk; sterker, men heeft ook voor een groot deel gelijk. Alle mensen die deel uitmaken van de nieuwe aarde zijn *een nieuwe schepping*. Zelfs ons lichaam is geestelijk. We zullen ons echter realiseren dat wij ook nu al *een nieuwe schepping* genoemd worden en we zijn het ook wanneer we uit de vergeving van zonden en door de Heilige Geest het goede spoor houden. 2 Korintiërs 5:17 *Daarom, als iemand in Christus is, is hij een nieuwe schepping: het oude is voorbijgegaan, zie, alles is nieuw geworden.* Zonder iemand te willen choqueren willen we maar zeggen dat we op de nieuwe aarde net als nu voor



allerlei vragen komen te staan waarbij wijsheid nodig is. Soms zal zelfs een beslissing van hogerhand nodig zijn om tussen partijen te bemiddelen. Mensen die de indruk hebben dat we niet alleen in het paradijs komen, maar ook weer als Adam en Eva zullen worden, hebben het niet goed begrepen. We zijn wel terug in het paradijs, maar we zullen als mensen sterk veranderd zijn. Om iets te noemen: Adam en Eva hadden de Heilige Geest niet. Wij daarentegen hebben een eigen bewustzijn van de dingen en we kennen goed en kwaad inmiddels. Dankzij de verzoening van zonden en de Heilige Geest ontvangen we alles wat we nodig hebben om te doen wat God en de naaste van ons mogen verwachten. Dat zal op de nieuwe aarde niet anders zijn. We zullen een nieuw bestaan met elkaar en met God moeten opbouwen. Dat vraagt van de mens alles wat God ons aan gaven en talenten heeft gegeven. Wij ontvangen verschillende posities als mens; dat heeft ook te maken met de manier waarop we zijn omgesprongen met de talenten die God ons heeft gegeven. *Mattheus 25:23 Zijn heer zei tegen hem: Goed gedaan, goede en trouwe dienaar, over weinig bent u trouw geweest, over veel zal ik u aanstellen; ga in, in de vreugde van uw heer.* Ook qua karakter en volk – om nog iets te noemen – blijven we verschillend. Vermoedelijk blijft de Bijbel wezenlijk voor een leven met God en de naaste. Omdat we met anderen te maken hebben vraagt het ook om wijsheid en liefde. Tegen die achtergrond moeten we ook de oproep van Jesaja aan het Joodse volk van zijn tijd zien. *Jesaja 2:5 Huis van Jakob, kom, laten wij wandelen in het licht van de HEERE.* We voorvoelen hier in Jesaja 2 al iets van de jaloersheid die de gelovigen uit de volken zouden moeten oproepen bij Gods oude volk. Hij probeert in ieder geval zijn volk aan te zetten tot een leven waar de HEERE plezier aan beleeft. Jesaja doet dat door zijn volksgenoten als het ware uit te dagen. Kijk eens wat de volken doen; waar blijven jullie?

### Israel en de gelovigen uit de volken



### We leven nu reeds in de tweede wereld

Het is mogelijk dat mensen zich overvallen voelen door de impressie over het leven het op nieuwe aarde. Zou het waar zijn dat we als mens dan nog steeds verzoening en de Heilige Geest nodig hebben? Dat is inderdaad goed mogelijk aangezien we nu al **een nieuwe schepping** zijn, terwijl de verzoening door Christus daarbij een centrale rol speelt gezien 2 Korintiërs 5:17,18 *Daarom, als iemand in Christus is, is hij een nieuwe schepping: het oude is voorbijgegaan, zie, alles is nieuw geworden. En dit alles is uit God, Die ons met Zichzelf verzoend heeft door Jezus Christus, en ons de bediening van de verzoening gegeven heeft.* Ook worden we zo genoemd worden in Galaten 6:15 *Want in Christus Jezus heeft niet het besneden zijn enige kracht, en ook niet het onbesneden zijn, maar wel dat we een nieuwe schepping zijn.* Nieuwer dan **een nieuwe schepping** worden we niet. Weliswaar is ons lichaam nu nog onderworpen aan het lijden en deze tijd en de dood, maar onze ziel behoort reeds – in geloof – tot de nieuwe wereld. Het is dus de vraag of het leven van de mensen op de nieuwe aarde zoveel anders zal zijn – in verhouding tot God en elkaar – dan nu. Vermoedelijk is de continuïteit tussen deze bedeling en de nieuwe aarde veel groter dan wij voor mogelijk houden. Zeker, de duivel en de dood en de zonde zullen we er niet meer tegenkomen, maar wel de mensen die met hun besef van goed en kwaad – persoonlijk en maatschappelijk – een leven zullen opbouwen

met elkaar en met God. We zullen ons moeten realiseren dat we ook nu reeds in een tweede wereld leven. De eerste wereld was die van *het Paradijs* tot met *de Zondvloed*. Met *de Zondvloed* werd de wereld geoordeeld en kwam er feitelijk een soort van nieuwe wereld met nieuwe mogelijkheden en instellingen. De apostel Petrus ziet dit tenminste zo. 2 Petrus 3:5-7 *Want willens en wetens is het hun onbekend dat door het Woord van God de hemelen er reeds lang geweest zijn, evenals de aarde, die uit water oprijst en in water vaststaat. Daardoor is de wereld die er toen was, vergaan, overspoeld door het water. Maar de hemelen die er nu zijn, en de aarde, zijn door hetzelfde Woord als een schat weggelegd en worden voor het vuur bewaard tot de dag van het oordeel en van het verderf van de goddeloze mensen.* Petrus heeft het over de wereld van voor de Zondvloed – *de wereld die er toen was* – en die van na de zondvloed: *de hemelen die er nu zijn, en de aarde*. De continuïteit tussen die twee werelden is onmiskenbaar groot, al zijn er enkele significante verschillen. Zo mocht – om iets te noemen – de mens het vlees van dieren eten en voerde de HEERE de rechtspraak in met de regel: 'Oog om oog en tand om tand.' Genesis 9 Het is waar, het komende oordeel gaat met vuur gepaard, maar daarna zal Jeruzalem op aarde neerdalen op de berg Gods – locatie de Sionsberg in Israel – en het volk Israel zal volgens het Ezechiëlvisioen om het heilige gebied van de HEERE gegroepeerd worden. Ezechiël 40:2 en Openbaring 21:10 *En hij voerde mij weg in de geest op een grote en hoge berg en liet mij de grote stad zien, het heilige Jeruzalem, dat neerdaalde uit de hemel, bij God vandaan.* Het Nieuwe Jeruzalem wordt gevormd door het volk van het Oude – de twaalf stammen – en het volk van Nieuwe Verbond, de twaalf apostelen. De volken zullen wonen in het land waar ze in de oude bedeling ook woonden. Degenen die in die tijd in het buitenland woonden en in een andere volk geïntegreerd zijn, zullen in dat volk worden opgenomen, evenals de vreemdeling in het Israel van de nieuwe aarde. Het zal een bijzonder uitdagende en boeiende wereld zijn waar alles aanwezig is – God en Christus en de Heilige Geest – om tot een goede manier van samenleven te komen met God en de naaste. Jaarlijks zullen de volken optrekken naar Jeruzalem om God hun geloofsbrieven aan te bieden en Hem te eren met kostbaarheden uit eigen land en volk. Zacharia 14:16 *Het zal geschieden dat al de overgeblevenen van alle heidenvolken die tegen Jeruzalem zijn opgerukt, van jaar tot jaar zullen opgaan om zich neer te buigen voor de Koning, de HEERE van de legermachten, en om het Loofhuttenfeest te vieren.* Ook zullen de leiders van de volken wijsheid en ook goede raad zoeken bij God om eventuele spanningen en problemen tot een goede oplossing te brengen. Er komt geen oorlog meer – de zwaarden zijn omgesmolten tot ploegscharen – maar dit vraagt wel de inzet van ieder volk en mens. Er is altijd nog zoiets als eigen belang en het gevoel recht te hebben op een bepaald gebied enz.

### Het paradijs, de zondvloed en de nieuwe aarde.



### Afgodendienst is onvergeeflijk

De toekomstige status van de (gelovigen uit) de volken staat in schril contrast tot de wijze van leven van het volk Israel in de tijd van Jesaja. In plaats van de volken die toenadering zoeken tot (de God van) Israel, is het net andersom; Israel lijkt in de tijd van Jesaja helemaal in de ban van de goden van de andere volken. Ze lijken wel gebiologeerd door de godsdiensten van de buurvolken. Het heeft dermate groteske vormen aangenomen dat God Zich niet langer onder Zijn volk thuis voelt. Jesaja doet het voorkomen alsof God Zijn volk reeds verlaten heeft. Feitelijk mag die situatie zich hebben

voorgedaan omstreeks 590 v Chr. toen God – de profeet Ezechiël was er getuige van – de tempel verliet. Ezechiël 11:23 *Toen steeg de heerlijkheid van de HEERE op uit het midden van de stad en bleef op de berg staan die ten oosten van de stad lag.* Hoewel God nog niet definitief de hakken gelicht heeft, houdt Hij Zich op grote afstand van Zijn volk. God heeft nu eenmaal een sterke afkeer van de afgodendienst. Dat mag alleen al blijken uit het eerste en tweede gebod van de tien geboden: Geen andere goden en geen gesneden beeld. Jesaja 2:6 *Maar U hebt Uw volk verlaten, het huis van Jakob, want zij zijn vol goddeloosheid uit het Oosten, en zij duiden wolken, net als de Filistijnen, en met buitenlanders slaan zij de handen ineen.* Men kan zich afvragen hoe het zover heeft kunnen komen? Feitelijk is er geen goede verklaring voor. Het is het oude liedje. Koning Uzzia begon uitstekend. Buitengewoon toegewijd was hij aan de dienst van de HEERE. Toen zegende de HEERE hem. Het ging goed met het land en het volk in politiek en maatschappelijk opzicht. Er werden belangrijke veldslagen gewonnen en volkeren onderworpen. De levensstandaard steeg jaarlijks met enkele procenten. Iedereen van hoog tot laag had meer te besteden. De welvaart en het welzijn nam toe. Juist die factoren blijken funest voor een mens. ‘Het zijn sterke benen die de weelde kunnen dragen’, zegt het spreekwoord. Hoewel God er nog zo voor gewaarschuwd had in het boek Deuteronomium 17:16,17 investeerde koning Uzzia in de handel en in het leger oftewel in goud en zilver en paarden. Jesaja 2:7 *Hun land is vol zilver en goud, en er komt geen einde aan hun schatten. Hun land is vol paarden, en er komt geen einde aan hun wagens.* Op de een of andere manier gaat het volk Israel aan zijn eigen succes ten onder. Dat kan blijkbaar. Ze kwamen bij vreemde volken over de vloer. Ze raakten onder de indruk van hun tempels en goden en hun manieren om de goden te raadplegen en wat gebeurde? Ze namen veel elementen uit de buitenlandse godsdiensten over. Ze gingen de toekomst lezen uit de samenstelling van de wolken, zoals de Filistijnen dat blijkbaar ook deden. Maar daar bleef het niet bij. Ze namen de godsbeelden van die volken mee en bogen zich ervoor neer. Jesaja 2:8 *Hun land is vol afgoden; voor het werk van hun handen buigen zij zich neer, voor wat hun vingers gemaakt hebben.* Niet goed te begrijpen. Israel verovert andere gebieden en breidt zijn macht uit en vervolgens laat het zich in de luren leggen door de goden van die andere volken. In plaats van hoog op te geven over hun eigen God en met de HEERE naar die volken toe te gaan. Hoe onvoorstelbaar de houding van Gods volk ook voor ons kan zijn, je zag het bij de gewone man maar ook bij de hooggeplaatste. Van hoog tot laag liet men zich vernederen tot de dienst aan andere goden. Jesaja en andere profeten zien dit inderdaad als *vernedering*. Ze vinden het eigenlijk te dom voor woorden om eerst zelf een god te maken – van hout of goud – en je er vervolgens voor neer te buigen en te roepen: ‘Help mij!’ Jesaja vindt het niet alleen onbegrijpelijk maar ook onvergeeflijk. Jesaja 2:9 *Zo bukt zich de gewone man en vernedert zich de man van aanzien. Vergeef het hun niet!* Het is duidelijk dat hier het laatste woord niet over gezegd is. Dit zal zekere repercussies hebben. God gaat dit niet accepteren. Van geen kant. Laat men zich maar voorbereiden op het vonnis. Laten de mensen van Israel alvast maar een schuilplaats zoeken want de toorn van God liegt er niet om. Jesaja 2:10 *Ga de rotskloof in, verberg u in het stof uit angst voor de HEERE en vanwege de glorie van Zijn majesteit.*

**Wij hebben onze afgoden in de hand of is het andersom?**



#### **Jesaja 2 vindt men ook in Micha 4**

Het is voor niemand een verrassing om te horen dat ditzelfde gedeelte uit Jesaja 2 – over de toestroom van de (gelovigen uit) de volken naar Jeruzalem – ook bij Micha te vinden is. Onderzoekers breken zich het hoofd over de vraag; ‘Wie heeft het van wie?’ Het antwoord is niet onduidelijk. Micha heeft het van Jesaja, maar het ligt anders dan wij denken. Wat is het geval? Micha heeft opposenten. Hier en daar is dat duidelijk te merken uit de tekst. De tegenstanders kiezen voor een beproefde methode. Micha voorspelt de ondergang van Jeruzalem. Maar wat doen de opposenten? Zij komen met een tekst uit Jesaja. Hoezo ondergang? De grote profeet Jesaja voorziet juist een bijzonder eervolle plek voor Jeruzalem als de volken toestromen. Micha 4:1-3 *Het zal echter in het laatste der dagen geschieden dat de berg van het huis van de HEERE vast zal staan als de hoogste van de bergen, en dat hij verheven zal worden boven de heuvels, en dat de volken ernaartoe zullen stromen. Vele heidenvolken zullen op weg gaan en zeggen: Kom, laten wij opgaan naar de berg van de HEERE, naar het huis van de God van Jakob; dan zal Hij ons onderwijzen aangaande Zijn wegen, en zullen wij Zijn paden bewandelen. Want uit Sion zal de wet uitgaan en het woord van de HEERE uit Jeruzalem. Hij zal oordelen tussen vele volken en machtige heidenvolken vonnissen, tot ver weg. Zij zullen hun zwaarden omsmeden tot ploegscharen en hun speren tot snoeimessen. Geen volk zal tegen een ander volk het zwaard opheffen. Oorlog voeren zullen zij niet meer leren.* De tegenstanders van Micha zien geen problemen voor het volk Israel, want zeggen ze vervolgens: Micha 4:5 *Want alle volken gaan op weg, elk in de naam van zijn god, maar wij zullen op weg gaan in de Naam van de HEERE, onze God, voor eeuwig en altijd.* Het is de verdienste van professor A. van der Woude die dit in zijn commentaar op Micha – uit de serie ‘de prediking van het Oude Testament – duidelijk naar voren brengt. De Heere Jezus leert ons ook dat wij citaten uit de Bijbel niet altijd kunnen vertrouwen. Als de satan een woord van God in de mond neemt doet hij dit met de verkeerde bedoeling om – in dit geval – de Zoon van God op een dwaalspoor te brengen. Mattheüs 4:6,7 *En hij zei tegen Hem: Als U de Zoon van God bent, werp Uzelf dan naar beneden, want er staat geschreven dat Hij Zijn engelen voor U bevel zal geven, en dat zij U op de handen zullen dragen, opdat U Uw voet niet misschien aan een steen stoot. Jezus zei tegen hem: Er staat eveneens geschreven: U zult de Heere, uw God, niet verzoeken.* Iemand kan een Bijbeltekst dus ook verkeerd gebruiken. De profetie van Jesaja blijft staan, maar dan niet om een soort van valse gerustheid te geven aan Gods volk, maar om hen de spiegel en een toekomstig perspectief voor ogen te houden. Israel moet de godsdienst van de volken niet overnemen; het tegenovergestelde moet gebeuren en dat zal ook eens geschieden. Wij als christenen uit de volken zijn er het bewijs van.

**De verzoeking in de woestijn in woord/beeld gebracht.**



hemelse Vader. Het is de hemelse Vader Die de Zoon eert bijvoorbeeld met de opstanding en de Hemelvaart en het zetten aan Zijn rechterhand. Maar de Zoon eert de Vader ook in alles. Johannes 6:37-40 *Alles wat de Vader Mij geeft, zal tot Mij komen; en wie tot Mij komt, zal Ik beslist niet uitwerpen. Want Ik ben uit de hemel neergedaald, niet opdat Ik Mijn wil zou doen, maar de wil van Hem Die Mij gezonden heeft. En dit is de wil van de Vader, Die Mij gezonden heeft, dat Ik van alles wat Hij Mij gegeven heeft, niets verloren laat gaan, maar het doe opstaan op de laatste dag. En dit is de wil van Hem Die Mij gezonden heeft, dat ieder die de Zoon ziet en in Hem gelooft, eeuwig leven heeft, en Ik zal hem doen opstaan op de laatste dag.* De hoogheid en de eer van de Heere Jezus ligt besloten in de afhankelijkheid en ondergeschiktheid van de Zoon van de hemelse Vader. Er is dus zeker eer voor Gods Zoon en macht en hoogheid; zo is er ook eer en waardering voor de mensen die Gods Zoon in alle dingen een warm hart toedragen. Ook wij brengen veel tot stand als God het geeft. Maar we zullen nooit zeggen: 'Dat heb Ik gedaan.' Wij zullen God de eer en de lof en de dank toezwaaien voor alles wat we zijn en tot stand hebben gebracht. We hebben wel iets weg van Gods Zoon, maar het mag duidelijk zijn dat er grote verschillen blijven. Wij zijn mens. De Heere is behalve mens ook God. Maar wij hebben toch ook de Geest van God?! Zeker, maar Jezus is van eeuwigheid Gods Zoon en wij zijn aangenomen kinderen van God. Verder is er op dit moment niets wat wij doen en denken of tot stand brengen dat zonder zonde is, terwijl Hij, de Heere zonder enige zonde was en altijd zal zijn. Wij mogen leven door de beloften van verzoening van de zonden en een leven door de Heilige Geest, een belofte die Christus voor ons verworven heeft door Zijn verzoenend lijden en sterven.

### Alle eer aan de Heere



### Uit God en tot God

Het is goed om te weten dat *hoogmoed* de mens – die los van God is komen te staan – parten speelt. Vanaf onze oorsprong zijn we als mens aangelegd op de relatie met God. God is God en wij zijn mensen. God heeft dit verschil duidelijk gemaakt met een verbod. Genesis 2:16,17 *En de HEERE God gebod de mens: Van alle bomen van de hof mag u vrij eten, maar van de boom van de kennis van goed en kwaad, daarvan mag u niet eten, want op de dag dat u daarvan eet, zult u zeker sterven.* De mens is geschapen in relatie tot God in die zin dat God boven ons staat. We moeten naar God luisteren en doen wat God zegt. Met de zondeval heeft de mens zich losgemaakt van God. We deden namelijk niet wat God zei, maar gingen dwars tegen Hem in door toch van de boom van kennis van goed en kwaad te eten. Zeker wanneer iemand in de schuld staat tegenover een medemens of tegenover God, heeft hij de neiging om van zijn kant alles goed te maken. Op zich is dit goed, ware het niet dat onze schuld ons op onszelf terug werpt. We willen het *zelf* goed maken. Wij hebben

immers ook *zelf* de fout gemaakt. Dit is mogelijk een valkuil waar veel mensen in terecht komen, wanneer ze hun schuldgevoel tegenover God willen wegwerken. Is dat onze trots? Goede vraag. Hoeveel mensen zijn er niet die proberen door nauwgezette wetsbetrachting hun loyaliteit aan God te tonen. Paulus is zo iemand. We ontmoeten hem in Romeinen 7. Zeker voor iemand die vertrouwd is met het Evangelie is het wel even schrikken dat iemand reeds zo lang op de weg van het geloof is en dan toch zo kan vastlopen. Paulus legt namelijk in Romeinen 1 t/m 8 de weg van het geloof af. In die zin is hij al bijna bij het einde, hoofdstuk 8 waar het gaat over het leven door de Geest. Maar daar is hij nog niet. Hij is bezig het zelf te doen. Hij wil een prestatie neerzetten. Hij wil aan God laten zien dat hij Hem helemaal serieus meent. Hij zet alles op alles om de geboden en voorschriften van God in praktijk te brengen. Dat breekt hem echter bij de handen af. Paulus wordt overvallen door de vreemde toestand dat hij gaat doen wat hij niet wil en niet doet wat hij zich nu juist voorgenomen had. Hij voelt zich verward. Wat wil het geval? Paulus heeft het over een botsing tussen vlees en Geest. De wet is geestelijk en wij zijn vlees. Een ding wordt duidelijk. Wij kunnen – los van God – onmogelijk leven naar Gods bedoeling. Daarvoor hebben we Christus en de Heilige Geest van God nodig. God moet ons in alle opzichten inzicht geven en kracht en doorzettingsvermogen enz. om onze nieuwe manier van leven mogelijk te maken. Romeinen 7:21-25 *Ik ontdek dus deze wet in mij: dat, als ik het goede wil doen, het kwade dicht bij mij ligt. Want naar de innerlijke mens verheug ik mij in de wet van God. Maar in mijn leden zie ik een andere wet, die tegen de wet van mijn verstand strijd voert en mij tot gevangene maakt van de wet van de zonde, die in mijn leden is. Ik ellendig mens, wie zal mij verlossen uit het lichaam van deze dood? Ik dank God, door Jezus Christus, onze Heere.* Door te struikelen bij zijn wanhopige pogingen het zelf te doen, leert de apostel dat hij zich op een doodlopende weg bevindt. Alleen Christus kan hem door de verzoening van zijn zonden en Heilige Geest op het goede pad brengen en bewaren. Dan volgt de doorbraak naar Romeinen 8 waar de apostel leert om te leven door de Heilige Geest. Romeinen 8:1 *Dus is er nu geen verdoemenis voor hen die in Christus Jezus zijn, die niet naar het vlees wandelen, maar naar de Geest.* De kerk heeft het er niet voor niets over dat het nieuwe leven *niet een prestatie van onszelf* is, maar voortkomt uit het geloof en dus uit Christus en de Heilige Geest. Nogmaals, het is niet zo dat wij niets voorstellen en tot niets in staat zijn. Wel is het zo dat wij buiten God niets goeds tot stand kunnen brengen. Het mag dan een diepe neiging zijn waar we als kind al mee behept zijn – zelf doen! – het is iets wat we eerder moeten afleren dan aanleren. Het is nooit de bedoeling geweest dat we los van God en los van andere mensen zouden leven. Alleen met God (en mensen) komen we tot iets goeds.

### **God de Vader en de Zoon en de Heilige Geest**



### **Er zijn verschillende gebieden waarin de hoogmoed van de mens hem parten speelt.**

Er staat wel wat op het spel. Het is belangrijk om onze hoogmoed af te leren. Daarvoor krijgen we in dit leven volop kansen. Voor ons is het zaak die kansen te benutten, want aan het eind van dit leven velt God Zijn vonnis over de hoogmoed van de mensen. Dan is het uit met al die mensen die trots zijn op hun prestaties. De mensen met de duimen in de revers in de zin van 'kijk mij eens' zullen een toontje lager zingen. Op het moment van het laatste oordeel wordt zichtbaar wie alleen hoog gezeten is en dat is de HEERE God en niemand anders. Jesaja 2:11 *De hoogmoedige ogen van de mensen zullen neergeslagen worden, en de trots van de mannen zal neergebogen worden. Alleen de HEERE zal op die dag hoogverheven zijn.* Er zijn verschillende gebieden waarin de hoogmoed van de mens hem parten speelt.

**Het leger** Een van de dingen waarin mensen hun superioriteit tot uitdrukking brengen is de macht van hun legers. De militaire suprematie over anderen wordt met parades en legereenheden en voorbijrijdende tanks en mobiele lanceerinstallaties en raketten gemanifesteerd voor het oog van de wereld. Imponerend is de precisie waarmee alle militairen marcheren, de benen hoog opgericht en vervolgens vooruitgestoken met gelijke tred. De stampende laarzen symboliseren de nietsontziende macht waarmee alles en iedereen – die mogelijk een bedreiging vormt – zal worden vertreden. Maar hoe groot het ontzag ook is dat men inboezemt met de militaire kracht, groter nog is de macht van de God van de hemelse legermachten. Jesaja 2:12 *Want de dag van de HEERE van de legermachten zal zijn tegen al wie hoogmoedig en trots is, tegen al wie zich verheft, opdat hij vernederd zal worden;*

**Wereldleiders** Niet alleen een imposant leger met de nieuwste technieken en wapensystemen, maar ook regeringsleiders voelen zich soms onaantastbaar hoog verheven. Die mensen – koningen en vorsten en generaals – worden in de Bijbel vaak vergeleken met *de ceders van de Libanon*.

Imponerende bomen waarbij ieder mens zich klein en bijna minderwaardig voelt. Niet alleen de Bijbel maakt de vergelijking met bomen en de groten van deze aarde. Ook wij kennen de uitspraak: 'Hoge bomen vangen veel wind.' We doelen dan o.a. op politieke leiders of koningen die bij elke afwijking van de publieke opinie zwaar onder kritiek komen. Ook onder die mensen is de hoogmoed gemeengoed. Ook die hoogmoed – gesteld dat die er is – zal God op de laatste dag aanpakken. Jesaja 2: 13 *tegen alle ceders van de Libanon, hoog en verheven, en tegen alle eiken van Basan,*

**De hoogtes** Naast de militaire macht en de regeringsleiders zijn ook de heuvels en bergtoppen vaak symbolen van hoogmoed. Het zijn namelijk de uitgelezen plekken om een altaar en een tempel voor de afgod te plaatsen. Berg- en heuveltoppen zijn de plekken die het meest dicht bij de hemel liggen en aangezien de goden – hoewel zeer materieel van goud of hout – verondersteld worden in een onzichtbare wereld te verkeren is dat de ultieme plek geworden voor verering. Het mag duidelijk zijn dat de HEERE – Die Zich in de tien geboden uitgesproken heeft tegen de verering van andere goden en de afbeeldingen die de afgoden er op na houden – op de laatste dag ook met deze zogenaamde *hoogtes* zal afrekenen. Jesaja 2:14 *tegen al de hoge bergen en tegen al de verheven heuvels,*

**De vestingmuren** Hoewel ze deel uitmaken van het militaire regiem – maar dan meer in verdedigende zin – spelen ook de hoge torens en de vestingmuren van de grote steden een rol bij de hoogmoed van de mens. Zijn het niet juist de hoge muren en de vestingtorens die de burgers van de ommuurde steden een gevoel van veiligheid verschaffen? Wie zo woont, woont veilig. Vertrouwen op God is feitelijk niet meer nodig, wanneer de muur maar dik en hoog genoeg is. Toch is dit een lelijke vergissing die de mens in de eindtijd zal opbreken. Jesaja 2:15 *tegen elke hoge toren en tegen elke vestingmuur,*

**De handel** Stelselmatig zal God bij het eindoordeel alles afbreken waarop de mens ten onrechte vertrouwde, zoals ook de schepen van Tarsis en de koopvaardijsschepen met kostbare lading. Wanneer er iets is wat de mens een gevoel van onafhankelijkheid en eigenroem verschaft dan is het wel de rijkdom en de goederen waarover hij beschikt. Zo iemand heeft het in de ogen van zijn omgeving helemaal gemaakt. Het is de handel – in dit geval de handelsvloot die op Tarsis vaart – die



de rijke mensen voorziet van allerlei voorwerpen en grondstoffen die hem aanzien geven. Het is wellicht niet een noodzakelijk gevolg, maar het is wel een veel voorkomend gevolg bij toenemende rijkdom en welvaart dat mensen zich iets gaan verbeelden en hoogmoedig worden. Jesaja 2:16 *tegen alle schepen van Tarsis en tegen alle koopvaardijsschepen met kostbare lading.*

### hoogmoed ligt altijd op de loer

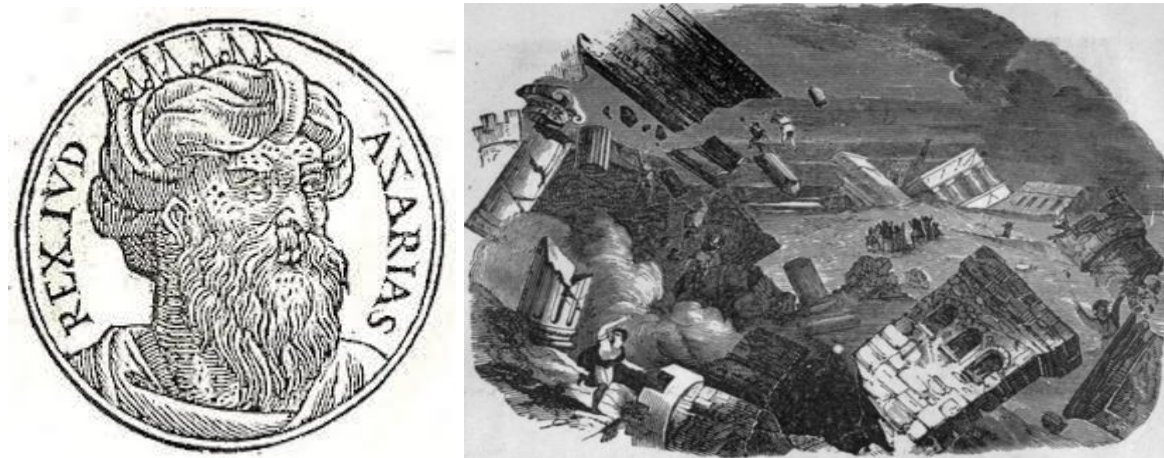


### Koning Uzzia begon met geloof en eindigde in hoogmoed

Mogelijk vraagt iemand naar de relevantie van het probleem van de hoogmoed. Is dat actueel? Speelt dat nu zo aan het begin van Jesaja's optreden? Vermoedelijk wel. Wat wil het geval? Feitelijk wordt Jesaja tot profeet geroepen in het sterfjaar van koning Uzzia (Azaria). Jesaja 6:1 Het leven van deze koning staat symbool voor de mens die gelovig begint en eindigt met hoogmoed. Wat wil het geval? De referenties over het begin van het optreden van koning Uzzia – het boek Koningen noemt hem Azaria – zijn bijzonder goed. Het is een man die dicht bij de HEERE leeft. 2 Kronieken 26:3,4 *Uzzia was zestien jaar oud toen hij koning werd, en hij regeerde tweeënvijftig jaar in Jeruzalem. De naam van zijn moeder was Jecholia, uit Jeruzalem. Hij deed wat juist was in de ogen van de HEERE, overeenkomstig alles wat zijn vader Amazia gedaan had.* Koning Uzzia deed het erg goed. Hij was gelovig en ondernemend. Hij werd gezegend zouden wij zeggen, en dat is zeker waar. Op militair terrein maakte hij veel indruk bij de burenen. Hij versterkte sommige steden en onderwierp verschillende volken. Beter gezegd: 'God hielp hem.' 2 Kronieken 26:7-9 *God hielp hem tegen de Filistijnen, en tegen de Arabieren die in Gur-Baäl woonden, en tegen de Meünieten. De Ammonieten gaven Uzzia schatting en zijn naam verbreidde zich tot waar men in Egypte komt, want hij werd buitengewoon sterk. In Jeruzalem bouwde Uzzia torens, aan de Hoekpoort, aan de Dalpoort en aan de Punt, en hij versterkte ze.* Ook op het gebied van handel en industrie, veeteelt en akkerbouw floreerde het land. 2 Kronieken 26:10 *Hij bouwde ook torens in de woestijn, en hakte veel putten uit, omdat hij veel vee had, zowel in het Laagland als op de hoogvlakte. Hij had akkerbouwers en wijnbouwers op de bergen en op de vruchtbare velden, want hij was een liefhebber van de landbouw.* Er valt nog wel meer te zeggen over de uiteenlopende gebieden waarop deze koning zijn invloed uitoefende, maar U voelt mogelijk de ..... MAAR al aankomen. Inderdaad... maar hij werd hoogmoedig. 2 Kronieken 26:16 *Maar toen hij sterk geworden was, werd zijn hart hoogmoedig, tot zijn eigen verderf. Hij werd ontrouw aan de HEERE, zijn God. Hij ging namelijk de tempel van de HEERE binnen om reukwerk in rook te laten opgaan op het reukofferaltaar.* Het is vervelend om te constateren dat de hoogmoed onze zwakke plek blijft. Zodra wij iets gepresteerd hebben, iets waarop we prat kunnen gaan, komt de hoogmoed om de hoek kijken. Het is bijzonder teleurstellend dat iemand een goed en gelovig begin kan maken met zijn persoonlijke en maatschappelijke leven en toch weer kan eindigen met hoogmoed. Het geeft wel de actualiteit en de relevantie aan van de profetie van Jesaja 2. Een ding is duidelijk; God gaat onze hoogmoed niet accepteren. Alleen God is werkelijk hoogstaand. Dat zal duidelijk worden aan het eind van de tijd, als alle hoogmoed van mensen en de trots van mannen neergebogen zal worden. Jesaja 2:17 *De hoogmoed van de mensen*

zal vernederd worden en de trots van de mannen zal neergebogen worden. Alleen de HEERE zal op die dag hoogverheven zijn.

### Koning Azaria oftewel Uzzia



#### Wie is de mens dat U aan hem denkt?

Het is niet zo dat God voor ieder mens wacht op de eindafrekening bij het laatste oordeel. Ook koning Uzzia heeft aan den lijve de straf voor zijn hoogmoed van Gods kant ondervonden. Voor koning Uzzia liep het uit op melaatsheid. Het is vreemd en ook niet goed te begrijpen dat er voor ons mensen allerlei instanties zijn – die als goden voor ons zijn – aan wie we ontzag en toewijding verlenen en dat de God van de Bijbel, de enige God Die staat kan maken op eer en ontzag er vaak zo bekaaid afkomt. Tegen het eind van Jesaja 2 lijken alle vormen van hoogmoed herleid te worden tot het geloof in de afgoden. In zekere zin is dit juist omdat de afgod de verpersoonlijking is van ons verlangen naar geluk en kinderen en voorspoed en grote oogsten en veel macht. Hoe dan ook een ding is duidelijk, met de afgoden loopt het niet goed af. Jesaja 2:18 *En de afgoden – ze vergaan volkomen.* Hoewel veel mensen reeds tijdens hun leven de betrekkelijkheid zullen inzien van hun macht of hun voorspoed of hun gezondheid of hun geluk, zal God toch met name met het laatste oordeel afrekenen met alles wat naar afgoden ruikt. God zal Zich op dat moment in al Zijn kracht en heerlijkheid manifesteren aan de wereld. Voor de mensen die dan nog op aarde zijn zal het een verschrikkelijk beangstigende werkelijkheid zijn. De mensen zullen hun toevlucht zoeken in rots-holen en grotten. Jesaja 2:19 *Dan zullen zij de grotten van de rotsen binnengaan en de hollen in de grond, uit angst voor de HEERE en vanwege de glorie van Zijn majesteit, als Hij opstaat om de aarde te verschrikken.* Op datzelfde moment zal aan het licht komen van hoeveel waarde de zilveren en gouden godsbeelden en amuletten zijn die de mensen bij zich dragen. Ze zullen ze op hun vlucht namelijk weg werpen omdat ze het alleen maar als ballast beschouwen. Er is niemand meer die iets van de goden van goud en zilver verwacht. ‘Weg ermee’, zal men denken. De ratten en vleermuizen schrikken op van het gekletter van de gouden voorwerpen tegen de rotswand. Jesaja 2:20 *Op die dag zal de mens zijn zilveren afgoden en zijn gouden afgoden, die hij voor zichzelf gemaakt had om zich daarvoor neer te buigen, voor de ratten en de vleermuizen werpen.* Niet alleen hier maar ook verderop in de Bijbel – zoals in Openbaring 6 – wordt aan het eindoordeel gerefereerd. Openbaring 6:15 *En de koningen van de aarde, de groten, de rijken, de oversten over duizend, de machtigen en alle slaven en vrije mensen verborgen zich in de grotten en tussen de rotsen in de bergen.* De mensen zullen vlak voor het laatste oordeel wegvluchten. Ze willen zichzelf verbergen. Het is niet vanwege de storm. Het is ook niet vanwege de aardbeving of de vulkaanuitbarsting. Het is vanwege de verschijning van de HEERE. Jesaja 2:21 *Dan zullen zij de spleten in de rotsen binnengaan en de kloven*

*in de rotsen, uit angst voor de HEERE, en vanwege de glorie van Zijn majesteit, als Hij opstaat om de aarde te verschrikken. Als het er op aan komt zal men de HEERE ontmoeten in Zijn ontzagwekkende heerlijkheid en macht. Op dat moment zal het echter te laat zijn.*

De mens laat zich niet van zijn beste kant zien. Hoe kan het zijn dat de hoogmoed ons telkens opnieuw in de luren legt. Hoe bestaat het dat we niet tot inzicht komen voordat het te laat is? Waarom streven naar grootsheid; waarom imponeren en anderen de loef afsteken in plaats van nederig de knieën te buigen voor de Allerhoogste God, de Schepper van hemel en aarde, degene die Zijn volk Israel heeft uitgekozen en door de Jood Jezus Zich wendt tot alle mensen op de hele wereld met het aanbod van redding en medemenselijkheid. Wie de geschiedenis op de keper beschouwt krijgt van de mens geen hoge dunk. Jesaja 2:22 *Zie voor uzelf dan af van de mens – in zijn neus heeft hij slechts adem – want als wat is hij eigenlijk te beschouwen?* Iemand zou kunnen denken dat dit van de verloren mensen geldt en niet van de uitverkorenen. Maar indien iemand dit al denkt, heeft hij ongelijk. Juist de uitverkorenen zullen zich meer dan anderen realiseren dat de mens geen houvast biedt, maar alleen God. Het *mea culpa, mea maxima culpa* van de RKK slaat – weliswaar in het Latijn – de spijker op de kop. De uitverkorene weet maar al te goed dat wij niet alleen zonden doen, maar dat we verloren lagen in schuld. Als God ons niet de reddende hand had toegestoken waren wij voor eeuwig verloren gegaan. Ook de Psalmist wist het al. Psalm 8:4,5 *Als ik Uw hemel zie, het werk van Uw vingers, de maan en de sterren, die U hun plaats gegeven hebt, wat is dan de sterveling, dat U aan hem denkt, en de mensenzoon, dat U naar hem omziet?*

